

KLEIPIJPEN UIT OUDSHOORN

door Jan en Annemieke van Oostveen

Zo'n tien jaar geleden verscheen in dit blad een kort artikeltje van een aantal pijpenvondsten uit Amstelveen en Uithoorn (1). De meest bijzondere vondsten in dit artikel zijn een drietal ovoïde pijpen die alle drie als bijmerk de drie posthoorns hebben. Een duidelijke aanwijzing dat we hier met producten te maken hebben die niet in Gouda zijn gefabriceerd.

Maar waar dan wel?

De oplossing blijkt eenvoudig te zijn. De drie posthoorns stellen niets minder dan het wapen van Oudshoorn voor, dat tot 1918 is gebruikt. Na dit jaar ging Oudshoorn op in de gemeente Alphen aan de Rijn.

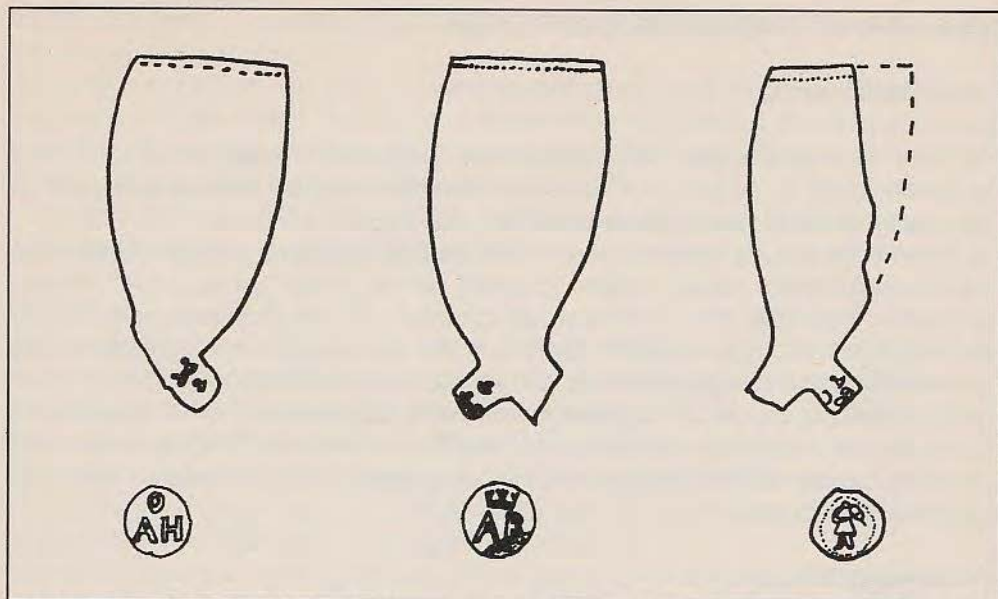

*Wapen van Oudshoorn zoals
aangebracht in de kerk van
Oudshoorn*

Vooralsnog zijn er een drietal namen van pijpenmakers bekend die in Oudshoorn actief waren: Jan Stokkink, Jan Cornelisse en Arnoldus Murk (2). Jan Stokkink wordt als pijpenmaker genoemd in het jaar 1823 en Arnoldus Murk in 1829.

Van Jan Cornelisse (Murk) zijn de meeste archivalische gegevens bewaard gebleven.

Waarschijnlijk begint hij in 1819 zijn bedrijf aan de Lange Rijndijk 155 wanneer hij het vrijwel direct aan de stok krijgt met Goudse pijpenmakers. Reden hiervan is dat zijn knecht voor het repareren van een vorm naar Gouda is afgereisd. Het blijkt dat in de vorm het Goudse wapenschild als bijmerk is aangebracht en Jan Cornelisse moet zich hiervoor bij de commissarissen van de pijpenfabrieken en pijpenhandel verantwoorden.

Kleipijpen met het bijmerk de *drie posthoorns* die zijn gefabriceerd in Oudshoorn. De pijpen moeten zijn geproduceerd in de periode 1819-1838.

Daarnaast moet hij zich verantwoorden voor het merk *de speelman* dat hij op zijn pijpen zet. Hoe de zaak is afgelopen blijkt niet uit de archivalische gegevens. De archeologische gegevens lijken echter de oplossing te bieden en wel de vondst van een pijp met het hielmerk *de speelman* en het bijwerk de *drie posthoorns*. Deze vondst suggereert namelijk dat de commissarissen van de pijpenfabrieken en pijpenhandel voor deze kwestie hebben voorgesteld om het wapen van Oudshoorn in plaats van het wapen van Gouda als bijmerk te voeren. Met dit bijmerk bleken zij geen bezwaar te hebben tegen het merk *de speelman* dat op dat moment ook nog steeds in Gouda werd gezet.

In 1838 verhuist Jan Cornelisse naar Gouda en daarmee lijkt de pijpenindustrie in Oudshoorn op te houden.

NOTEN

-1 Oostveen, J. van, 1993.

Een opmerkelijke slootvulling. In: PKN XVI, 62, p. 534-537

-2 De archivalische gegevens zijn ontleend aan: Meulen, J. van der, 1986.

De "Gouwenaars" van Alphen aan de Rijn. Alphen aan de Rijn.